

debatt@klassekampen.no

KRONIKK
& DEBATT

Kan gi billigere strøm

ENERGIKABLER

Einar Wilhelmsen

Norge bygger nå strømkabler til Tyskland og England. Kablene kan gi vanlige strømforbrukere lavere strømutgifter fordi vi kobles til stadig mer vindkraft, som dytter strømprisen ned om vinteren – når vanlige forbrukere bruker mest strøm.

Med de to nye strømkablene til Tyskland og England vil stadig mer vindkraft strømme inn i Norge. Alle-rede leverer kraftkablene til og fra Danmark massevis av vindkraft når det blåser mye. Da blir strømmen billig, fordi alle vindmøllene må produsere samtidig. Som for eksempel i romjula. Da skurrer vi av noen vannkraftverk, og varmer opp husene våre med billig dansk vindkraft, og sparer vann i magasinene.

NVE har beregnet at de nye kablene til England og Storbritannia kan øke strømprisen med 1–2 øre per kWh. Men det gjelder i snitt over året. For en vanlig forbruker som kjøper strømmen sin om vinteren når det er kaldt, og mye vind, og som kjøper lite strøm om sommeren, kan det like godt bli billigere.

Husholdningene bruker mest strøm om vinteren, fordi

vi varmer opp husene våre med den. Så strømforbruket en vintermåned er gjerne 2–4 ganger enn en sommermåned. Flaks for oss da, at det blåser mest om vinteren. Da får vi også hjelp av fysikken, kald luft er nemlig tyngre og gir mer strøm enn varm luft, ved samme vindhastighet. Flere utenlandskabler kan dermed presse strømprisen ned om vinteren, på grunn av all vindkraften. Altså når du og jeg bruker mest strøm. Mye mer europeisk vindkraft er på vei, så dette vil skje stadig oftere fremover.

Norge har en stor reserve av vannkraftverk som lett kan skru opp og ned strømprisproduksjonen. Samtidig har vi veldig gode vindforhold og kan bygge ny vindkraft. Det er bra arealutnyttelse, siden en vindmølle i Norge fort produserer like mye som to i Tyskland. Flere kabler til nabolandene er kanskje det mest effektive virkemiddelet i klimaverktøykassa og kan bidra til å kutte millioner av tonn CO₂ ved å erstatte kull og gasskraft, og gjøre det mulig å bygge mer uregulerbar fornybar energi. Og inntektene Statnett får fra bruk av kabelen går jo tilbake til Statnett, og bidrar til å holde nettleia nede til glede for alle.

Einar Wilhelmsen,
fagansvarlig fornybar energi,
Miljøstiftelsen Zero
einar.wilhelmsen@zero.no

Motkultur sjølv!

NYNORSK

Erlend Bakke

politisk på den medkulturen, som eit føredøme for andre.

Det er dei sosioøkonomiske elitane med sentrum i Oslo som kommuniserer den sterke motkulturen sin ut til heile landet; den kulturøkonomien som med eller utan vilje arbeider imot den lokale krafta og kulturen som nynorsken representerer. Den som vil gjera noko politisk for å lyfta seg sjølv og heimstaden sin opp som sentrum, jamgode med andre, bør gjera som dei barnehagane i Ørsta som Rønsen gjer narr av: Tal dialekt og nynorsk, og skriv nynorsk.

Erlend Bakke,
Askøy
erlend.bakke.inoreg@gmail.com

Når Aud Farstad fortel Arild Rønsen kvifor Ivar Aasen tok turane sine på vegner av det norske skriftmålet (Klassekampen 23. januar), kan eg berre skriva under, med ein merknad.

Etter at eg som vestegd frå Randsund aust for Kristiansand tok steget over til nynorsken i 2007 på Askøy ved Bergen, har eg etter kvart fenge syn for at me lyt rekna nynorsken som medkulturen vår, og ikkje som motkulturen. Difor er det svært viktig at landsdelen Vestlandet er tufta

Hvorfor snakker vi om Acer?

ENERGIEKSSPORT

Odd Handegård

Debatten de siste ukene om EUs energibyrå (Acer), har vært preget av hukommelsessvikt og virkelighetsflukt. Det hevdes at en norsk tilslutning til Acer må vedtas med ¾ flertall av Stortinget ettersom et «medlemskap» vil innebære suverenitetsavståelse til et overnasjonalt organ, slik at Norge vil kunne miste mye av styringen av norsk energipolitikk. Jeg er enig i det siste, men slike innvendinger er likevel i beste fall bare kanttreff i forhold til det saken egentlig dreier seg om, nemlig at Norge nå bygger kabler for eksport av mye mer enn vårt kraftoverskudd – kraft Norge selvfølgelig trenger selv.

EU prøver på sin side naturligvis å effektivisere sin kaotiske energiforvaltning. Det er behov for at «bindende vedtak kan fattes enklere og raskere enn ved den omstendelige saksbehandlingen i EU», som det sto i en kommentar i Klassekampen før jul. Utbyggingen av fornybar energi

fungerer ikke etter planen i EU, og fordelingen av kraft mellom regioner og medlemsland er lite tilfredsstillende. I tillegg har forbruket av fossil energi fortsatt å stige, og mye av «elektrisiteten» i EU er som kjent produsert av kull og gass. EUs hovedprosjekt for å redusere klimagassutslipp, dvs. kjøp og salg av klimakvoter, har vært en fiasko.

Med en betydelig økt eksportkapasitet, vil Norge snart kunne sende så mye kraft til EU at energikaoset på kontinentet vil kunne øke ytterligere, om ikke EU iverksetter nødvendige tiltak. Og det er akkurat det Acer skal bidra med. Derfor er det ikke EU – men Norge – som er den største «skurken» i spillet om norsk vannkraft: Det er norsk energieksport, muliggjort av tre nye eksportkabler som nå skal legges, som er hovedårsaken til at Acer er blitt «EØS-relevant». Hvis det meste av norsk vannkraft hadde forblitt «innelåst» i Norge – og ikke eksportert – ville ikke problemet med Acer ha oppstått.

Derfor skurrer venstresidas argumentasjon. På den

ene siden argumenteres det fornuftig mot faren for at Acer skal bli overordnet norsk energipolitikk, mens man samtidig glemmer at det er Stortinget – alle partier inkludert SV og MDG – som har vedtatt at Norge skal eksportere minst halvparten av vår vannkraft til EU. Nå er 60–70 TWh bare er en liten del av Europas egentlige behov for fornybar energi, men det er likevel både logisk og nesten litt prisverdig at EU ønsker en viss kontroll og forutsigbarhet med den krafta mellomlandskablene skal frakte. Man kommer dessverre ikke utenom at det er en meningsløs rødgrønn og blåblå norsk energipolitikk som er hovedårsaken til at Acer er blitt en problemstilling også i Norge.

Årsaken til det uføret som har oppstått, er den merkelige forestillingen blant politikerne på Stortinget om at det er bedre for det globale klimaet at norsk vannkraft brukes til forbruk og vareproduksjon i EU enn i Norge.

Odd Handegård,
Tromsø
post@valeforlag.no

Vi må snakke om i morgen

KLIMA

Silje Skjelsvik

Vi bor i en verden der energi har blitt servert på oljefat. Mange tar det for gitt at denne energien vil fortsette. Men er det slik?

Selv om Norge i stor grad klarer seg med vannkraft, pumpes det store mengder olje og gass fra norsk sokkel. Er dette fremdeles nødvendig, og kan dette fremdeles forsvares når vi vet at olje og gass fører til global oppvarming? Jeg og flere unge i dag tror ikke at disse gamle vanene kan fortsette. Jeg er 23 år, og jeg vil være med på å bygge fremtiden.

Her i Bergen har jeg opplevd to tørre og 21 våte år i løpet av min levetid, og kun to år med temperatur under normalen. Våren kommer tidligere, høsten varer lengre og vinterværet er mer variabelt nå enn før. Det er som om kloden skifter klær. Det er så opplagt, så hvorfor gjør vi ikke mer?

Fornybar energi er i ferd med å bli billigere enn fossil energi. Likevel sier Det internasjonale energibyrådet (IEA) at vi ikke vil klare oss uten olje og gass i fremtiden. Det samme byrådet har de siste 15 år systematisk underestimert faktisk økning av fornybar energi. Våre myndigheter legger IEA sine feilvurderinger til grunn for fremtidens olje- og

gassbehov. Dette kan ikke lenger fortsette.

Staten ble derfor saksøkt, med de unge som sentrale pådrivere. Grunnlovens miljøparagraf 112 ble testet ut i rettssystemet. Kan olje- og gassutvinning i nordområdene forsvares når utslippene fører til alvorlig og langvarig klimaendring? Selv internasjonalt fikk dette stor oppmerksomhet. Å satse videre på olje og gass motstrider ikke bare rettigheten til et godt miljø, også for etterslekten, men setter oss i en økonomisk fare. Denne inntekten vil ikke være tilstrekkelig, kanskje allerede om 20–30 år.

I løpet av mine fire år på UiB har tilslutningen til petroleumsfagene falt med 76 prosent. Samtidig har det blitt opprettet en svært populær masterlinje i fornybar energi. Vi unge tar veivalget i egne hender, og søker en utdanning som er på lag med den grønne fremtiden vi ønsker oss. Men hvordan i all verden kan overgangen til fornybar energi komme raskt, når vi fortsatt satser så tungt på olje og gass?

Som student ved Geofysisk institutt har jeg lært mye om hvordan kloden fungerer. Jeg har fått et innblikk i fortidens og nåtidens klimasituasjon, av de fremste forskerne innenfor fagfeltet. Dette har fått meg til å engasjere meg i problemet vi står overfor. Det som startet som en liten

gnist inni meg har tatt fyr. Jeg har en stemme, og jeg vil bruke den.

Fra det som før ville vært en debatt om hvorvidt menneskeskapte klimaendringer eksisterer, ønsker vi heller å vite mer om hvordan samfunnet kan omstilles for å sikre et klima som er levelig for fremtidige generasjoner. Jeg vet det er lett å si at «vi må gjøre noe», at «politikere må gjøre noe», at «du må gjøre noe». Men ingenting blir gjort av seg selv, alle må bidra. Og i mangel av lederskap tar vi opp problemet.

Vi unge ønsker en grønn energiomstilling og en bærekraftig måte å leve på. Men dette er vanskelig å få til når dagens beslutningstakere styrer toget med lukkede øyne. Vi er på kollisjonskurs – våkn opp og bytt spor!

Mandag 29. januar skal jeg i ilden som konferansier på energikonferansen «Vi må snakke om i morgen». Dette er kanskje den største og viktigste konferansen i 2018, i regi av studenter fra Geofysisk fagkomité og Tekna Student Bergen. Denne kvelden får vi unge muligheten til å snakke med lederne i samfunnet. Vi vil ta del i dugnaden om å forme fremtiden og fremtidens arbeidsmarked.

Silje Skjelsvik,
masterstudent i fysisk oseanografi, Geofysisk institutt, Universitetet i Bergen
skjelsviksilje@gmail.com